

Algebra II, Praktikum XI

Tsüklilised rühmad. Rühma elemendi järk.

Kristo Väljako

27. aprill 2021

Ülesanne 1. Leida substitutsioonide rühma S_3 kõigi elementide järgud.

Olgu R ring. Tähistame sümboliga $U(R)$ kõigi ringi R pööratavate elementide (korrumise suhtes) rühma korrumise suhtes.

Ülesanne 2. Leida elementide $g \in G$ järk ning alamrühm $\langle g \rangle$, kus

1. $G = (\mathbb{Z}_{42}, +)$ ja $g \in \{\overline{12}, \overline{13}, \overline{14}\}$;
2. $G = \mathbb{C}$ ja $g \in \{\frac{1-i}{\sqrt{2}}, 1+i\}$;
3. $G = \mathbb{Z}_{15}$ ja $g = \overline{7}$;
4. $G = U(\mathbb{Z}_{15})$ ja $g = \overline{7}$;
5. $G = \mathbb{Z}_3 \oplus \mathbb{Z}_5$ ja $g = (\overline{1}, \overline{3})$.

Ülesanne 3. Leida kõik 12-elementilise tsüklilise rühma alamrühmad.

Ülesanne 4. Olgu $G = \langle g \rangle$, $|G| = 12$. Leida $G/\langle g^k \rangle$, kus $k = 6, 7, 8$.

Järgmise ülesande lahendamisel võib kasulikuks osutada järgmine lemma arvuteoorias.

Lemma 1. Olgu G rühm, $a \in G$ ja $\text{ord}(a) = m \in \mathbb{N}$ ning $k \in \mathbb{N}_1$. Siis kehtib $a^k = \varepsilon$ parajasti siis, kui $m \mid k$.

Ülesanne 5. Tõestada, et n -dat järku tsüklilise rühma mistahes alamrühm on tsükliline ja iga $d \mid n$ korral leidub täpselt üks d -ndat järku alamrühm.

Ülesanne 6. Tõestada, et rühma G mistahes elementide a, b ja c korral

1. elementidel ab ja ba on sama järk;
2. elementidel abc , bca ja cab on sama järk;
3. elementide abc ja cba järgud võivad olla erinevad.

Ülesanne 7. Tõestada, et kompleksarvu z järk rühmas $\mathbb{C} \setminus \{0\}$ on lõplik parajasti siis kui $|z| = 1$ ja $\frac{1}{\pi} \arg z \in \mathbb{Q}$.

Ülesanne 8. Leida kõik tsüklilise rühma endomorfismid.

Ülesanne* 9. Oletame, et mingis mittetriviaalses rühmas on kõik ühikelemendid erinevad elemendid p -ndat järku. Tõestada, et p on algarv.